

N:o 161.

Af herr **V. L. Moll**, i anledning af *Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften.*

I Kungl. Maj:ts proposition n:o 126 angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften föreslås, bland annat, följande bestämmelser rörande stämpel på aktier:

»Aktiebref, som af inländskt aktiebolag utfärdas för ökning af det vid bolagets bildande tecknade aktiekapitalet, skall, innan brevet af bolaget utgifves, förses med stämpel af 10 öre för hvarje fulla 10 kronor af det belopp, hvarå den i brevet afsedda aktie lyder, eller, om brevet utfärdats å två eller flera aktier, af det belopp, hvarå aktierna sammanlagdt lyda; dock att, ifall enligt bolagets beslut för aktie skall erläggas betalning med högre belopp än det, hvarå aktien lyder, stämpeln skall beräknas i förhållande till det högre beloppet. För stämpelbeläggningsens behöriga fullgörande svare ledamöterna i bolagets styrelse eller, ifall tillsynen öfver stämpelbeläggningsen enligt bolagets beslut uppdragits åt en eller flera af dem, dessa ledamöter.

Öfverlåtes genom köp, byte eller gåfva aktie i inländskt aktiebolag, skall aktiebrevet vid öfverlåtelsen förses med stämpel af 5 öre för hvarje fulla 20 kronor af aktiens värde. Detta värde skall anses utgöra det efter fem för hundra kapitaliserade medelvärdet af den utdelning, som må hafva bestämts för de tre senaste räkenskapsår, beträffande hvilka beslut rörande frågan om utdelning å aktier, medförande enahanda rätt som den ifrågavarande, af bolaget fattats, eller, ifall beslut i sådant hänseende föreligga allenast i fråga om två räkenskapsår, för dessa år; skolande vid beräkningen af medelvärdet tagas

i betraktande jämväl sådant räkenskapsår, för hvilket enligt bolagets beslut ingen utdelning skall äga rum. Har beslut i fråga om utdelning fattats endast beträffande ett räkenskapsår, skall det efter enahanda grund kapitaliserade värdet af samma års utdelning, där sådan beslutits, läggas till grund för stämpelns beräkning.

Finnes aktiebrevet vid öfverlåtelsen i utlandet, skall stämpelbeläggning på grund af öfverlåtelsen ske, då aktiebrevet för nye ägarens räkning hit till riket inkommer.

Har för det eller de räkenskapsår, till hvilka, enligt hvad ofvan för hvarje fall är stadgadt, hänsyn vid stämpelns beräkning skall tagas, ingen utdelning å aktier med enahanda rätt som den ifrågavarande beslutits, eller har beslut i ämnet ännu icke för något räkenskapsår fattats, vare aktiebrevet från stämpel fritt.

Öfverlåtes genom köp, byte eller gåfva aktie i utländskt aktiebolag, skall aktiebrevet, om det här i riket finnes, vid öfverlåtelsen förses med stämpel af 5 öre för hvarje fulla 20 kronor af aktiens nominella värde.»

Samma bestämmelser föreslås rörande stämpel på lottbref i solidariskt bankbolag.

Enligt den kungl. propositionen skall den sålunda föreslagna emissionsstämpeln drabba *endast* aktie, som utfärdas för ökning af bolags aktiekapital, *men icke* aktie, som utfärdas vid bolags bildande. Denna åtskillnad mellan nämnda två slag af aktier finnes icke på något sätt i den nu framlagda kungl. propositionen motiverad. Ett skäl, hvarför aktie, som utgifves vid bolags bildande, undantagits från den föreslagna emissionsstämpeln, finnes dock angifvet i den vid början af årets Riksdag framlagda statsverkspropositionen, där det heter: »En stämpelafgift på aktiebref, då ett nytt bolag träder i verksamhet, skulle nämligen till äfventyrs i vissa fall kunna kännas alltför betungande för den företagsamhet, som är värd uppmuntran.»

Detta skäl låter sig emellertid med lika verkan användas mot stämpel på aktier, som utgifvas för ökning af bolags aktiekapital. Äfven när fråga är om ökning af bolags aktiekapital, kan den föreslagna stämpelafgiften till äfventyrs i vissa fall kännas alltför betungande för en företagsamhet, som är värd uppmuntran. Kungl. Maj:t synes här hafva utgått från det antagandet, att ökning af ett bolags kapital är bevis på att bolaget är ett lifskraftigt och blomstrande företag. Så är emellertid ingalunda alltid fallet. Ökning af aktiekapitalet förekommer ofta i ändamål att sätta ett tynande och med svårigheter kämpande bolag på fötter. För ett dylikt bolag, som äfven det kan afse en före-

tagsamhet, värd uppmuntran, kommer stämpelafgiften säkerligen att kännas minst lika betungande, som för hvilket nybildadt bolag som helst. Å andra sidan torde man utan öfverdrift kunna påstå, att en stämpelafgift af 1 procent icke skulle komma att hindra bildandet af ett enda bolag, afsedt för ett någorlunda förnuftigt ändamål.

Det finns därför icke något som helst skäl att vid eventuell stämpelåsättning göra någon åtskillnad mellan aktie, som utgifves för ökning af bolags kapital, och aktie, som utgifves vid bolags bildande.

Om emissionsstämpel å aktier beslutes, bör densamma således utan åtskillnad drabba aktier af båda slagen.

Mot Kungl. Maj:ts förslag om stämpel vid öfverlåtelse af aktie kunna allvarliga invändningar göras.

Att utöfva någon verksam kontroll öfver att denna stämpelafgift vederbörligen erlægges blir i många, sannolikt i de flesta fall omöjligt.

Af hvem och på hvad sätt skall denna kontroll utöfvas?

Några andra kontrollanter äro väl här ej tänkbara än bolagens styrelser samt mäklare, banker, bankirer och öfriga förmedlare af aktieaffärer. Men äfven där den bästa vilja är för handen, hvilket nog ej alltid kan förutsättas, kommer det i talrika fall att möta oöfverstigliga svårigheter för resp. förmedlare att kontrollera, det vederbörlig stämpelafgift blifvit erlagd.

På den svenska värdepappersmarknaden finnas, som bekant, aktier till mycket stora belopp, ställda till innehafvaren, hvarförutom finnas aktier till måhända ännu större belopp ställda på namn, hvilka däri-genom att de äro försedda med transport in blanko, praktiskt taget äro likställda med aktier till innehafvaren. Dessa aktier kunna byta ägare många gånger på grund af en och samma transport.

Har nu aktie, ställd till innehafvaren, en gång blifvit försedd med erforderligt stämpelbelopp, läser densamma kunna byta ägare huru många gånger som helst, ända till dess att stämpelbeloppet i följd af förhöjd utdelning kan behöfva ökas, då vederbörande ju endast behöfver tillöka förut åsatta stämplor med det relativt obetydliga stämpelbelopp, som motsvarar förhöjningen i utdelningen, hvarefter aktien obehindradt kan fortfara att cirkulera, till dess någon ytterligare förhöjning i utdelningen kan kräfva någon ny, obetydlig tillökning af stämpelbeloppet o. s. v. Då ingenting behöfver angifva, vid hvilken tidpunkt stämplarne blifvit åsatta, kan den siste ägaren, utan risk att blifva vederlagd, förklara sig hafva verkställt stämpelbeläggningen.

Kontrollen blir i dessa fall, äfven om den bästa vilja finnes hos styrelsen och förmedlare, fullständigt illusorisk.

Men ej nog härmed. Då blankotransporter ofta, ja, i regel, ej dateras, kan en sådan transport, åsatt en aktie, innan den föreslagna stämpeln trädt i kraft, därest bevis om tidpunkten för transportens åsättande ej genom slutsedel eller på annat sätt kan presteras, gifva anledning till åtal, efter det stämpeln trädt i kraft, med den påföljd, att den, som verkställt transporten, ehuru oskyldig, drabbas af ansvar.

Lika allvarsamma som berättigade klagomål hafva förekommit mot det synnerligen otillfredsställande skick, hvori våra fondbörsförhållanden befinna sig. Då kontrollen öfver den föreslagna öfverlåtelsestämpeln behöriga erläggande blir, kanske i de flesta fall, beroende af vederbörande förmedlares goda vilja, kan, om stämpeln godkännes, följderna väntas blifva, att aktieaffärerna i ändå större utsträckning än hittills undandragas samvetsgranna förmedlare och öfverlämnas till mindre nogräknade sådana, som kunna antagas se mellan fingrarna med kontrollen öfver stämpeln utgörande. Öfverlåtelsestämpeln skulle alltså sannolikt föranleda en ytterligare försämring af våra öfverklagade fondbörsförhållanden.

Det föreslagna sättet för beräkning af öfverlåtelsestämpeln är synnerligen inveckladt. Då bolag icke har skyldighet att offentliggöra beloppet af utdelningen, i många fall offentliggöres utdelningen ej, kommer det att ofta möta stora svårigheter att exakt bestämma stämpelbeloppet.

En annan olägenhet med den föreslagna öfverlåtelsestämpeln är omöjligheten att beräkna det belopp, stämpeln kan väntas tillföra statskassan. Finansministern har på en höft beräknat inkomsten till minst 300,000 kronor. Då några sakliga grunder för beräkningen icke anförts och icke kunna anföras, är det omöjligt att bedöma, i hvad mån beräkningen må anses riktig.

Hvad här ofvan sagts om de föreslagna stämpelavgifterna å aktier gäller gifvetvis i lika mån de föreslagna stämpelavgifterna å lottbref i solidariska bankbolag.

Om den af Kungl. Maj:t föreslagna emissionsstämpeln utsträcktes att gälla äfven aktier och lotter, som utgifvas vid bolags bildande, samt om den föreslagna öfverlåtelsestämpeln förkastades, skulle statsverkets inkomst af denna stämpelbeskattning blifva afsevärdt högre, än som i den kungl. propositionen beräknats.

Enligt patent- och registreringsverkets rapporter till finansdepartementet registrerades under femårsperioden 1901—1905 nya aktiebolag med aktiekapital till följande belopp, nämligen:

år 1901	kronor	54,219,365: —
» 1902	»	73,787,460: —
» 1903	»	84,977,065: —
» 1904	»	57,315,664: —
» 1905	»	59,724,172: —
	summa kronor	330,023,726: —

eller i medeltal 66,004,745 kronor.

Äfven om hänsyn toges därtill, att aktier för *hela* detta belopp nog icke blifvit utfärdade, torde af ofvannämnda siffror framgå, att en stämpelafgift af 1 procent på aktier, som utgifvas vid bolags bildande, skulle kunna beräknas inbringa åt statskassan ett belopp, afsevärdt högre än det, finansministern beräknat skola inflyta på grund af den föreslagna öfverlåtelsestämpeln.

På grund af hvad sålunda anförts, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta:

dels att den af Kungl. Maj:t föreslagna emissionsstämpeln å aktiebref och lottbref måtte utsträckas att gälla äfven sådana aktiebref och lottbref, som utgifvas vid bolags bildande;

dels att den af Kungl. Maj:t föreslagna öfverlåtelsestämpeln å aktiebref och lottbref icke godkännes.

Stockholm den 24 april 1906.

Viktor Moll.